

OBSAH

Úvod	9
Seznam zkratk	11
Seznam tabulek	15
I. Systémové pojetí světové ekonomiky jako reálného objektu a vědní disciplíny	19
3 1. Světová ekonomika jako reálný sociálně-ekonomický systém (V. Bernášek)	19
2. Přístup ekonomické teorie a některých aplikovaných disciplín ke světové ekonomice (V. Bernášek)	22
3. Světová ekonomika jako samostatná vědní disciplína (V. Bernášek)	24
II. Světová ekonomika – základy teorie a vývoj	27
1 1. Základy teorie světové ekonomiky (J. Foltýn)	27
1.1. Nárys teorie mezinárodní dělby práce a světová ekonomika	27
1.2. Tendence k rostoucí internacionalizaci a interdependenci a světová ekonomika	32
1.3. Vědecko-technický pokrok a světová ekonomika	33
1.4. Globální problémy	35
2. Vývoj světové ekonomiky (A. Holub)	37
1 2.1. Vznik a etapy vývoje světové ekonomiky	37
2.2. Hlavní rysy poválečné etapy vývoje světové ekonomiky s důrazem na 70. a 80. léta	38
2.3. Přejchod od světové ekonomiky rozčleněné na dvě soustavy k jednotné tržní světové ekonomice	44
2.4. Světová recese a oživení v 1. polovině 90. let	46
3. Moderní ekonomický růst a strukturální změny ve světové ekonomice (A. Holub)	50
3.1. Světová výroba a moderní ekonomický růst	50
3.2. Strukturální odvětvové změny: typy struktur, fází a cest strukturálního vývoje	51
3.3. Obecné charakteristiky a zvláštnosti základních odvětví v hlavních skupinách zemí	55
III. Mezinárodní ekonomické a měnové vztahy a jejich subjekty	63
1. Formy a vývoj mezinárodních ekonomických vztahů, jejich subjekty a mechanismy (A. Brůžek)	63
1.1. Obecná charakteristika	63
1.2. Vývoz a dovoz zboží	65
1.3. Vývoz a dovoz služeb	68
1.4. Vývoz a dovoz kapitálu	71
1.5. Vývoz a dovoz vědecko-technických znalostí	77
1.6. Vývoz a dovoz (migrační) pracovních sil	78

1.7. Hlavní subjekty mezinárodních ekonomických vztahů	81
2. Mezinárodní měnová soustava (A. Brůžek)	85
2.1. Formy a funkce světových (mezinárodních) peněz	85
2.2. Vývoj mezinárodní měnové soustavy a peněz	87

IV. Rozvinuté tržní ekonomiky a jejich postavení ve světové ekonomice 97

② 1. Rozvinuté tržní ekonomiky ve světové ekonomice (J. Jakš)	97
1.1. Výchozí charakteristika	97
1.2. Specifické rysy ekonomiky a hospodářské politiky tří center v jejich vnějších souvislostech	104
⑨ 2. Od Evropského hospodářského společenství k Evropské unii (J. Jakš)	105
2.1. Základní etapy rozvoje integračního procesu v západní Evropě	105
2.2. Etapa integračních východisek formovaných výsledky 2. světové války	106
2.3. Etapa ekonomického a sociálního rozvoje a integrační dynamiky	106
2.4. Etapa stagnace integračního procesu a strukturálních krizí	108
2.5. Etapa oživení integrační dynamiky a rozšíření jejího integračního rozměru	109
2.6. Etapa formování Evropské hospodářské, měnové a politické unie	113
2.7. K fungování institucí EU	116
2.8. Evropská unie a Evropské sdružení volného obchodu	119
3. Americké centrum (P. Neumann, J. Jakš)	121
3.1. Předpoklady dominantní pozice USA ve světové ekonomice po 2. světové válce	121
3.2. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 50. a 60. letech	122
3.3. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 70. a 80. letech	123
3.4. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 90. letech	126
3.5. USA – globální velmoc	128
3.6. Zahraničněhospodářská strategie USA	130
4. Japonské centrum (E. Cihelková, J. Jakš)	132
4.1. Výchozí pozice, hospodářská politika a dlouhodobý vzestup Japonska ve světové ekonomice po 2. světové válce	132
4.2. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 50. a 60. letech	134
4.3. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 70. a 80. letech	136
4.4. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 90. letech	138
4.5. Silné a slabé stránky postavení Japonska ve světové ekonomice	139
4.6. Nová rozvojová strategie	141

V. Rozvojové ekonomiky a jejich postavení ve světové ekonomice 145

1. Základní ekonomická charakteristika rozvojového světa (A. Holub)	145
1.1. Rozklad kolonialismu a vznik rozvojového světa	145
1.2. Převládající rysy ekonomiky rozvojových zemí	149
2. Hlavní tendence a problémy rozvojového světa (L. Adamcová, A. Holub)	152
2.1. Rozšiřující se propast v ekonomické úrovni mezi rozvojovými zeměmi a rozvinutými tržními ekonomikami	152
2.2. Rostoucí diferenciacce a hlavní skupiny rozvojových zemí	153

2.3. Vzestupná úloha tržních vztahů a změna v poměru mezi státním a soukromým sektorem	156
2.4. Industrializace	158
2.5. Rozvoj zemědělství a potravinový problém	160
2.6. Sociální problémy rozvojových zemí	161
2.7. Mezinárodní ekonomická spolupráce a integrace	162
3. Charakteristika hlavních rozvojových regionů (L. Adamcová, A. Holub)	164
3.1. Stručná komparativní analýza hlavních rozvojových regionů	164
3.2. Významné rysy a problémy hlavních rozvojových regionů	166
VI. Centrálně plánované ekonomiky, jejich přeměny a postavení ve světové ekonomice	173
1. Vznik a vývoj světové socialistické ekonomické soustavy (E. Cihelková)	173
1.1. Geneze společenství socialistických států a jeho výchozí podmínky	173
1.2. Základní rysy vývoje zemí RVHP v poválečném období	174
1.3. Politický a ekonomický vývoj CPE v nečlenských státech RVHP	179
2. Hospodářskopolitická adaptační strategie evropských CPE v 2. polovině 80. let: výchozí podmínky a podstata reformem (E. Cihelková)	181
2.1. Výchozí vnitřní a vnější podmínky	181
2.2. Přestavba hospodářských mechanismů: podstata a výsledky	182
2.3. První kroky k reformě vnějších vztahů	186
3. Transformace CPE v tržní ekonomiky – podstata a hlavní výsledky v 1. polovině 90. let (E. Cihelková, V. Adámková)	187
3.1. Transformace: podstata a strategie	187
3.2. Utváření institucí, systémové reformy a přeměna ekonomické struktury	189
3.3. Přechné období a role státu	192
3.4. Výsledky transformace: institucionální, systémové a strukturální změny	194
3.5. Specifické případy transformace	196
4. Vnější dimenze transformace CPE v tržní ekonomiky a postavení transformujících se zemí ve světové ekonomice (E. Cihelková)	198
4.1. Reorientace ve světové ekonomice: institucionální rámec	198
4.2. Návrat do Evropy a cesta do Evropské unie	202
4.3. Subregionální spolupráce ve střední a východní Evropě	207
4.4. Kurs všeobecného rozvoje spolupráce a postavení ve světové ekonomice	210
5. Čína a ostatní reformující se ekonomiky – specifika a postavení ve světové ekonomice (M. Znamenáček, E. Cihelková, V. Adámková)	213
5.1. Reformní úsilí Číny	213
5.2. Ostatní reformující se ekonomiky	220
VII. Postavení české republiky ve světové ekonomice	225
1. Historický exkurz (J. Lašek)	225
1.1. Československá republika a světová ekonomika	225
1.2. Socialistický experiment centrálně plánované ekonomiky	227
1.3. Transformace centrálně plánované ekonomiky ČSFR	230
2. Vznik České republiky a její postavení ve světové ekonomice (V. Adámková, J. Lašek)	232

2.1. Vznik ČR – odluka jako ekonomický problém	232
2.2. ČR a integrační procesy v Evropě	235
2.3. Postavení České republiky ve světové ekonomice	243
VIII. Prognózy vývoje světové ekonomiky	249
1. Prognózování ve světové ekonomice a globální prognostika (J. Foltýn)	249
2. Některé hlavní práce o budoucnosti světové ekonomiky (J. Foltýn)	251
3. Střednědobá prognóza Mezinárodního měnového fondu a dlouhodobá prognóza Světové banky (A. Holub)	255